

ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ.

สิริพิชญ์ชนก คุณประเสริฐ

นิติกรชำนาญการ

กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ

ด้วยพื้นฐานสังคมชนบทไทย ชาวบ้านล้วนอาศัยพึ่งพาป่าเพื่อปัจจัย 4 ซึ่งได้แก่ แหล่งอาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม ที่มีความสำคัญต่อชีวิตมาเป็นเวลานานแล้ว นอกจากนี้ชาวบ้านยังได้พึ่งพาน้ำ ที่มีต้นธารจากป่าเพื่อการเกษตร อาศัยผลผลิตจากป่าเป็นรายได้เสริมนอกเหนือจากการทำเกษตรกรรม อีกทั้ง ป่ายังเป็นแหล่งที่มาของความเชื่อ ประเพณี ซึ่งเป็นรากฐานความสัมพันธ์ของชุมชน บทบาทของป่าต่อ ความอยู่รอดของชุมชนจึงมีมาเนิ่นนานและไม่สามารถแยกจากกันได้

ชุมชนพื้นเมืองหรือกลุ่มชนชาติพันธุ์ และชุมชนท้องถิ่นแทบทุกแห่งมีวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติ ในการจัดการและดูแลรักษาป่า เช่น ความเชื่อเรื่องผีที่ดูแลป่า รักษาต้นน้ำ มีระเบียบแบบแผนการใช้ทรัพยากร จากป่าอย่างรู้คุณค่า และมีกุศโลบายในการรักษาความสมบูรณ์ของป่าผ่านทางพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายไปตามภูมิประเทศและวัฒนธรรมในแต่ละแห่ง แม้ว่าชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มคน พื้นเมืองจะมีการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ รวมทั้งรัฐก็มีนโยบายและกฎหมายในการหยุดการทำลายป่าก็ตาม แต่พื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทยยังมีการลดน้อยถอยลง และการทำลายป่ายังคงดำรงอยู่ ทั้งนี้ด้วยเหตุปัจจัย ทั้งการปฏิบัติ นโยบายและกฎหมายที่ไม่เอื้อและมีความขัดแย้งในตัวนโยบายเองและการปฏิบัติจริง

ขณะที่กรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชได้พยายามในการอนุรักษ์และจัดการ ป่าไม้ เพื่อรักษาขนาดและพื้นที่ของป่า แต่นโยบายในการส่งเสริมพืชเชิงเดี่ยวที่ต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่และ ความต้องการของตลาดมีการขยายตัวและมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตและกระบวนทัศน์ของคนท้องถิ่น นอกจากนี้ กฎหมายป่าไม้ที่ไม่เอื้อและไม่ทันสมัยต่อสถานการณ์ถือเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่น่าไปสู่ความขัดแย้งระหว่าง เจ้าหน้าที่กับชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เขตอนุรักษ์ ซึ่งสร้างผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน และ ทรัพยากรป่าไม้ จึงเกิดแนวคิดเกี่ยวกับป่าชุมชนขึ้น ซึ่งคำว่า “ป่าชุมชน” เป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงเกือบ 30 ปี ที่ผ่านมา จึงเป็นทางเลือกในการจัดการทรัพยากรนิเวศป่าไม้โดยมีชุมชนเป็นฐาน หรือเป็นการจัดการทรัพยากร ร่วมกันของชุมชนเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนและมอบอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปลูก จัดการ ป้องกัน และเก็บหาผลประโยชน์จากป่าไม้ภายใต้ระบบการจัดการที่ยั่งยืน ที่รวมถึงป่า ทั้งที่เป็นป่าบก ป่าชายเลน รวมถึงป่าพรุและบึงทาม ประกอบด้วย ต้นไม้ พืชพันธุ์ สัตว์ป่า แหล่งน้ำ และสรรพสิ่งในธรรมชาติ ที่เป็นระบบนิเวศทั้งหมด ป่าชุมชนอาจตั้งอยู่รอบหมู่บ้าน รอบแหล่งชุมชน หรืออาจอยู่ใกล้เคียงกับชุมชน (สมหญิง สุนทรวงษ์, 2554)

“ป่าชุมชน” ความหมายในแง่กฎหมาย คือ ที่ดินหรือพื้นที่ป่าไม้ที่ชุมชนได้ดำเนินการหรือได้รับอนุญาต ตามกฎหมายให้ดำเนินการร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่จัดการกิจการงานด้านป่าไม้อย่างต่อเนื่องภายใต้กฎหมาย และแผนงานที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องสอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นด้วย ป่าชุมชนเป็น

รูปแบบการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมกับรัฐ ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา พื้นที่ป่าไม้ที่อยู่ใกล้ชุมชน เพื่อให้ทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่นมีความอุดมสมบูรณ์ และชุมชนสามารถใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนส่งผลให้ ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมของประเทศมีความสมบูรณ์และยั่งยืน ป่าชุมชนเป็นการเปลี่ยนกระบวนคิด ในการจัดการป่าจากความคิดเดิมที่ถือว่ารัฐเท่านั้นเป็นผู้ทรงสิทธิ์แต่เพียงภาคส่วนเดียว เป็นการยอมรับ ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ใช้ประโยชน์ และรักษาป่า และเป็นทางเลือกการจัดการทรัพยากรป่าที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานให้ “คน” ได้ใช้ประโยชน์ และ “ป่า” ก็อยู่รอดและยั่งยืน ซึ่งสัมพันธ์กับข้อเท็จจริงที่ว่าเมื่อการดำรงชีวิตของชุมชนขึ้นอยู่กับความอยู่รอดของป่า ก็จะทำให้ชุมชนต้องหวงแหนและอนุรักษ์ป่า (วรชัย แสนสีระ, 2552)

กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้

การจัดตั้งป่าชุมชนในปัจจุบัน ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และพระราชบัญญัติ ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งเป็นกฎหมายลักษณะควบคุมโดยให้ประชาชนเป็นผู้สนับสนุนการปฏิบัติงาน ของพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้น จึงยังมีข้อจำกัดในการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมกับรัฐ ในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้ โดยการจัดตั้งป่าชุมชนดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2543 จนถึงปัจจุบัน มีการจัดตั้งป่าชุมชนแล้วจำนวน 12,750 หมู่บ้าน ครอบคลุมพื้นที่ 6.4 ล้านไร่ และการดำเนินการต่าง ๆ ยังเกิดข้อจำกัดเพราะไม่มีกฎหมายเฉพาะรองรับจึงส่งผลให้เกิดสภาพปัญหา ดังนี้

1. กฎหมายในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมในเรื่องของหน้าที่ของบุคคลและชุมชนในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาป่าชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม และยังไม่ครอบคลุมสิทธิชุมชนท้องถิ่นที่ช่วยกันดูแลรักษา ป่าชุมชนให้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืน และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต่อเนื่อง เช่น สิทธิในการใช้น้ำจากป่าชุมชน
2. การอนุมัติโครงการป่าชุมชนในปัจจุบันอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วย ป่าสงวนแห่งชาติ ผู้รับผิดชอบโครงการ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการป่าชุมชนเป็นเพียงผู้ช่วยพนักงาน เจ้าหน้าที่ คณะกรรมการป่าชุมชนไม่มีอำนาจตามกฎหมายในการบริหารจัดการป่าชุมชนที่เหมาะสม
3. โครงการป่าชุมชนในปัจจุบันมีระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการ 10 ปี ต้องมีการต่ออายุโครงการ จึงเพิ่มภาระให้กับชุมชนและเจ้าหน้าที่ ในการต่ออายุโครงการป่าชุมชน และสิ้นเปลืองงบประมาณของรัฐ ในการต่ออายุโครงการ
4. การใช้ประโยชน์ผลผลิตจากป่า เพื่อการค้าขายเพิ่มรายได้เสริมของครอบครัว ยังไม่มีความชัดเจน
5. ต้นไม้ที่ชุมชนร่วมกันปลูกขึ้นเองในป่าชุมชน การนำมาใช้ประโยชน์ยังไม่ระเบียบและกฎหมายรองรับ
6. ขาดแรงจูงใจของชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น เนื่องจากชุมชนดูแลป่าของรัฐให้มีความอุดมสมบูรณ์แต่มีข้อจำกัดในการได้รับ ประโยชน์จากป่า

ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้ตราพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ซึ่งเป็นกฎหมายลักษณะส่งเสริมสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดให้รัฐต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ฉบับนี้ มีผลเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลบางประการ แต่ก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ให้อยู่ในภาวะที่เหมาะสม และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรป่าไม้ (กรมป่าไม้, 2561)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2561 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ จากนั้นวันที่ 20 ธันวาคม 2561 คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณา ซึ่งขณะนี้ อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561)

ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. มีเจตนารมณ์เพื่อมุ่งหมายให้บุคคลและชุมชนได้ประโยชน์จากป่าชุมชนเกิดเจตคติในการดูแลรักษาและจัดการป่าชุมชนร่วมกับรัฐ เพื่อป้องกันการตัดไม้โดยผิดกฎหมาย และการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่า เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพในป่าให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์และคงอยู่เป็นมรดกทางธรรมชาติของประเทศ จึงได้กำหนดมาตรการที่สำคัญต่าง ๆ เช่น กำหนดโครงสร้างการบริหารในรูปแบบคณะกรรมการ 3 ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนระดับจังหวัด และคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ซึ่งการจัดตั้งป่าชุมชนประชาชนสามารถยื่นคำจัดตั้งได้ โดยกำหนดพื้นที่ป่าชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และเพื่อการใช้ประโยชน์ การกำหนดให้มีแผนการจัดการป่าชุมชน สมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิใช้ประโยชน์จากผลผลิต และทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ รายได้และทรัพย์สินส่วนกลางที่เกิดจากค่าธรรมเนียม ค่าบริการ เงินบริจาค สามารถนำมาใช้เพื่อจัดการป่าชุมชนในท้องถิ่น ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เช่น การลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน โดยจัดเป็นแหล่งศึกษาธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ชุมชนเกิดความสามัคคี และแรงงานคืนถิ่น เป็นต้น (“กรม.” เห็นชอบร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชนป่าชุมชน”, 2561)

ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ได้ให้คำนิยามคำสำคัญต่าง ๆ เช่น

“ป่าชุมชน” หมายความว่า ป่านอกเขตป่าอนุรักษ์หรือพื้นที่อื่นของรัฐ นอกเขตป่าอนุรักษ์ที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งเป็นป่าชุมชน โดยชุมชนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา ตลอดจนใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพในป่าชุมชนอย่างสมดุลและยั่งยืนตามพระราชบัญญัตินี้

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันโดยมีวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อทำกิจกรรมอันชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งช่วยเหลือหรือสนับสนุนการดำเนินการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ร่วมกันของประชาชนในชุมชนนั้น โดยมีการรวมตัวกันอย่างต่อเนื่อง มีระบบบริหารจัดการในรูปแบบบุคคลและมีการแสดงเจตนาแทนชุมชนได้

“สมาชิกป่าชุมชน” หมายความว่า สมาชิกของป่าชุมชนที่ได้จัดตั้งตามพระราชบัญญัตินี้

“เครือข่ายป่าชุมชน” หมายความว่า การรวมตัวกันของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนของป่าชุมชนต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เพื่อเรียนรู้ สร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อนำไปสู่การจัดการป่าชุมชนอย่างยั่งยืน

“องค์กรภาคประชาสังคม” หมายความว่า องค์กรที่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหรือองค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นนิติบุคคลแต่มีผลงานด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างต่อเนื่องเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยมีได้มีการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และได้มีการจดทะเบียนองค์กรภาคประชาสังคมต่อกรมป่าไม้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ประกอบไปด้วยมาตรการสำคัญต่าง ๆ อาทิ

1. การกำหนดให้การจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่ป่าหรือพื้นที่อื่นของรัฐตามกฎหมายฉบับนี้ ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงเขตหรือเพิกถอนพื้นที่ป่าหรือเปลี่ยนแปลงสถานะหรืออนสภาพพื้นที่อื่นของรัฐที่นำมาจัดตั้งเป็นป่าชุมชนและมีให้นำกฎหมายว่าด้วยป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติมาใช้บังคับเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีการเพิกถอนป่าชุมชนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับในพื้นที่เดียวกัน

2. การกำหนดให้มีแผนการจัดการป่าชุมชน ซึ่งเป็นแผนที่ชุมชนต้องจัดทำขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงวิธีดำเนินการอนุรักษ์ พัฒนา หรือควบคุมดูแลสถานะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพรวมทั้งการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชนอย่างยั่งยืนในบริเวณเพื่อการอนุรักษ์และบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ในเขตป่าชุมชน โดยแผนการจัดการป่าชุมชนมีอายุการใช้บังคับเป็นระยะเวลา 5 ปี และเมื่อครบกำหนดแล้วจะต้องจัดทำแผนขึ้นใหม่

3. การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน กำหนดให้สมาชิกป่าชุมชนมีสิทธิเข้าป่าชุมชนเพื่อ

3.1 พักผ่อนหย่อนใจ

3.2 เก็บหาของป่า

3.3 ใช้ประโยชน์จากไม้ในบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ โดยต้องไม่เป็นการใช้ประโยชน์จากไม้ทรงคุณค่าที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และให้ทำได้ตามความจำเป็นเพียงเฉพาะเพื่อใช้สอยในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือใช้ในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น

3.4 ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอื่นในป่าชุมชนตามความจำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนของสมาชิกป่าชุมชน หรือในกิจกรรมสาธารณะภายในชุมชนนั้น ทั้งนี้ การใช้สิทธิดังกล่าวต้องสอดคล้องกับแผนจัดการป่าชุมชนและเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืนไม่ทำลายความหลากหลายทางชีวภาพหรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน

4. การควบคุมดูแลมีมาตรการสำคัญต่าง ๆ เช่น กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือ ครอบครอง หรือใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือทำกิน กั้นสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน เป็นต้น

5. บทกำหนดโทษ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับการอนุรักษ์พันธุ์พืช ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ สิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้รัฐพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรงในส่วนของบทกำหนดโทษจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ โทษทางปกครองและใช้โทษทางอาญาเพียงกรณีการยึดถือ ครอบครอง หรือใช้เป็นที่อยู่อาศัยหรือทำกิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ขุดหาแร่ ล่าสัตว์ป่าสงวนหรือสัตว์ป่าคุ้มครองหรือกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าชุมชน ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 63 และมาตรา 94 แห่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

บทสรุปและข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

การดำเนินการส่งเสริมการจัดการป่าชุมชน ก่อให้เกิดการเรียนรู้ในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสามารถที่จะจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม อันเป็นการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน โดยป่าชุมชนเป็นแหล่งเก็บกักผลผลิตจากป่า ทั้งอาหาร และสมุนไพร ไม้ใช้สอยในครัวเรือน และสร้างรายได้จากการเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน เป็นต้น ซึ่งสิทธิใช้ประโยชน์และบริการภายในป่าชุมชนในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เศรษฐกิจในชุมชนนั้นมีความมั่นคง คุณภาพชีวิตดีขึ้น ทำให้ชุมชนสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งก่อให้เกิดผลดีในด้านเศรษฐกิจของประเทศ ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. เป็นการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม เกิดความร่วมมือระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนในชุมชน เป็นการลดความขัดแย้ง ชุมชนมีความเข้มแข็ง แรงงานคืนถิ่น ครอบครัวมีความสุข สำนึกรักบ้านเกิด และก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน

การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชน จะช่วยลดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และช่วยฟื้นฟูสภาพป่าให้ดียิ่งขึ้น ทำให้พื้นที่ป่าชุมชนได้รับการดูแล บำรุงรักษาป่า ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร รักษาสมดุลของระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และสภาวะแวดล้อมของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าชุมชนโดยมีลักษณะของการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับรัฐในการจัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ดังนั้น ในการจัดตั้งป่าชุมชน การดำเนินการต่าง ๆ ก็จะต้องดำเนินการภายใต้ขอบเขตของบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้โดยกำหนดให้สมาชิกป่าชุมชนต้องปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนและแผนการจัดการป่าชุมชน เมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายจะทำให้เกิดความชัดเจนในการที่ประชาชนและสังคมโดยรวมจะได้รับประโยชน์จากป่า การเก็บหาของป่า ฟื้นฟู รวมไปถึงรายได้จากการบริการด้านการเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ซึ่งจะขยายผลไปสู่วิสาหกิจชุมชนต่อไป การอำนวยความสะดวก

แก่ประชาชน ในการเข้าถึงทรัพยากรป่าไม้ในด้านการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้ง การเข้าไปทำการศึกษาวิจัยในพื้นที่ป่าชุมชนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. มีผลใช้บังคับ ในบางพื้นที่อาจเกิดสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับในพื้นที่เดียวกัน ดังนั้น ควรมีการพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย เช่น กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในพื้นที่ นั้น ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความทับซ้อนในการบังคับใช้กฎหมายแต่ละฉบับต่อไป

บรรณานุกรม

- กรมป่าไม้. (2561). การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. สืบค้น 3 มกราคม 2562 จาก <https://new.forest.go.th/community/community-forest-bill/>
- “กรม.” เห็นชอบร่าง พ.ร.บ.ป่าชุมชน. (22 พฤษภาคม 2561). สปริงนิวส์. สืบค้น 3 มกราคม 2562 จาก <https://www.springnews.co.th/politics/266660>
- วรชัย แสนสีระ. (2552). “วิพากกรรมร่าง พ.ร.บ. ป่าชุมชน” ก้าวแรกกฎหมายภาคประชาชน. *จุลนิตี*, 6(1), 119-125.
- สมหญิง สุนทรวงษ์. (2554). ป่าชุมชนกับสังคมไทย. สืบค้น 3 มกราคม 2562 จาก <https://www.recoftc.org/thailand/stories/ป่าชุมชนกับสังคมไทย>
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). ร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. สืบค้น 3 มกราคม 2562 จาก http://web.senate.go.th/bill/bk_data/474-1.pdf